

Vänsterpress om Mellanöstern – maj 2017

Turkiet, Iran och Libyen är de länder som står i fokus för denna artikelsamling.

Tidigare artikelsamlingar om Mellanöstern under det senaste halvåret (nyaste först):

[Vänsterpress om Mellanöstern – april 2017](#), [Vänsterpress om amerikanska missilattacken på Syrien – april 2017](#), [Vänsterpress om Mellanöstern – början av april 2017](#), [Vänsterpress om Mellanöstern – slutet av mars 2017](#), [Vänsterpress om Mellanöstern – mars 2017](#), [Vänsterpress om Mellanöstern – februari 2017](#), [Vänsterpress om Mellanöstern – december 2016](#) och [Vänsterpress om Aleppos fall – december 2016](#)

Se även: [Vänsterpress om president Trumps äventyrligheter – maj 2017](#) (tar upp Trumps besök i Saudiarabien och Israel)

Martin Fahlgren 27/5 2017

Innehåll

Arbetaren	1
<i>Hård kritik mot Turkiet i Amnestyrapport .....</i>	<i>1</i>
Flamman.....	1
<i>Feministisk krigare mot IS .....</i>	<i>1</i>
Internationalen	5
<i>Varför röstade iranierna på Rouhani?.....</i>	<i>5</i>
Proletären.....	7
<i>Natos bombkrig gjorde Libyen till ett vilda västern på 2000-talet .....</i>	<i>7</i>
Revolution	11
<i>Hur "vann" Erdogan folkomröstningen?.....</i>	<i>11</i>

Arbetaren

Hård kritik mot Turkiet i Amnestyrapport

Johan Apel Röstlund

Arbetaren 24/5 2017

Amnesty International riktar hård kritik mot Turkiet i en ny rapport. Organisationen kräver bland annat att myndigheterna i landet ska återanställa de tiotusentals personer som fått sparken från sina jobb efter det misslyckade statskupp-försöket förra sommaren.

Över 100 000 personer blev av med sina jobb efter förra sommarens misslyckade statskupp i Turkiet. Läkare, lärare, journalister och akademiker är bland de värst utsatta grupperna och många av de som bannlysts från den offentliga sektorn kämpar nu med sin försörjning, skriver Amnesty i sin nya rapport om läget i det allt mer autoritära landet.

Rapporten bygger på ett sextiotal intervjuer som gjorts i flera städer där människor mist sina jobb då de stämplats som terrorister och anhängare av den så kallade Gülen-rörelsen. Av dessa över 100 000 nu arbetslösa har många dessutom fått sina pass indragna.

Sedan statskupp-försöket, som enligt president Recep Tayyip Erdoğan orkestrerades av den i USA bosatte predikanten Fethullah Gülen, råder fortfarande det hårt kritiserade undantagstillståndet i landet, något som gett presidenten betydligt fler befogenheter att rensa ut oppositionella på landets arbetsplatser. Fethullah Gülen själv, som nekar till inblandning i försöket till statskupp, säger att så många som 300 000 turkiska medborgares liv ödelagts av den turkiska regimen det senaste året.

Förutom att många mist sina arbeten har polis och militär, som Arbetaren flera gånger rapporterat om, gripit tusentals oppositionella den senaste tiden – många har också mist livet i samband med raiderna. Högt uppsatta politiker från det prokurdiska vänsterpartiet HDP har drabbats hårt. Flera oberoende tidningar och mediebolag har tagits över av den turkiska staten eller tvingats stänga då de rapporterat kritiskt om regimen.

Läget i landet är fortfarande väldigt spännande och Erdoğan har enligt nyhetsbyrån AFP sagt att undantagstillståndet kommer att fortsätta gälla utan någon fastställd tidsgräns.

Flamman

Feministisk krigare mot IS

Bilbo Göransson

Flamman 2/5 2017

Hon växte upp i en engelsk arbetarstad, studerade matematik på högskola och intresserade sig för att skriva. I dag är Kimberley Taylor frivillig soldat i det kurdiska upproret mot IS/Daesh i Syrien. Mitt i brinnande krig håller hon hårt i drömmen om social revolution där jämställdhet mellan könen är nyckeln.

Det blodiga inbördeskriget i Syrien är inne på sitt sjätte år. Trängda mellan hårdhänta regeringsstyrkor och islamistiska radikaler som den så kallade Islamiska Staten (Daesh på arabiska), har stora delar av befolkningen varit tvungna att fly landet. Kimberley Taylor gjorde den motsatta resan. När hon först reste till Syrien var det för att rapportera om den roll den kurdiska befrielsestyrkan YPJ spelade under den arabiska våren. YPJ står för Kvinnornas Försvarenheter och är en kvinnoseparatistisk milis som utgör en del av YPG, Folkets befrielseenheter. Både YPG och YPJ har täta band till Democratic Union Party (PYD) i Syrien och har nästan full kontroll över den kurddominerade regionen Rojava i norra Syrien.

Själv träffade jag Kimberley, som kallas för Kimmie, första gången på en Pride-demonstration i Stockholm för några år sedan. Nu når jag henne igen via Skype. Det är inte hennes första intervju, det senaste året har hon figurerat upprepade gånger i brittisk media, och det är tydligt att hon har ett budskap som hon vill förmedla. Men vi börjar med resan som skulle förändra hennes liv.

– Hemma i England visste min familj ingenting. Jag smugglade mig in över gränsen utan att bli upptäckt av gränsvakterna. Från början var min avsikt bara att rapportera från revolutionen, men när jag intervjuade människor i YPG kändes det som om de hade så bra svar på allt. Om demokrati, om feminism. De har tänkt på allt.

Kort därefter tog hon värvning i YPJ.

Kimmie växte upp i den engelska småstaden Blackburn, och flyttade sedan till Liverpool för att studera. Hon har länge varit aktiv inom vänstern i England och kallat sig för revolutionär.

– Det här handlar inte om att jag längtade efter krig. Vi krigar mot Daesh eftersom de tvingar folk in i sin islamistiska livsstil, men vi vill inte kriga. Vi vill förändra världen. Vi vill förändra folks liv. För det behövs fred.

Hon framhåller skillnaden mellan henne själv, som kunde välja att kämpa, och dem som är tvungna. En av hennes syriska vänner fick uppleva hur familjens hus stormades av Daesh. Hennes åttaåriga syster blev tillfångatagen, överkörd flera gånger med en bil och sedan kastad från ett hustak. Vänner flydde och anslöt sig till YPJ. För henne är kampen mot Daesh är inte bara ett val eller ens en plikt, utan ren självbevaringsdrift.

– Vi krigar inte för makt, vi krigar för att få bort Daesh. Vi är inte överens med Assad-regimen, men vi kan existera i samma stad som dem trots våra olikheter. Så är det inte med Daesh, de är vidriga terrorister.

Intervjun blir inte som jag tänkt mig. Jag frågar Kimmie om hennes kontakt med familjen i England. I stället berättar hon om Abdullah Öcalans ideologi.

– Den kallas för demokratisk konfederalism, och bygger på att alla får vara med och bestämma.

När Kimmie pratar känns det stundvis som att hon dikterar ett kommunistiskt manifest för tvåtusentalet. Och det gör hon på sätt och vis. Ingenstans i världen bor revolution och kontrarevolution vägg i vägg som i norra Syrien. YPG var till en början en kurdisk rörelse med täta band till PKK i Turkiet. Nu är målet inte längre kurdiskt självbestämmande. I stället vill man ha en demokratisk och social revolution i hela Syrien, där landets resurser kontrolleras underifrån.

– Marxister och Anarkister vill ha samma sak: först revolution och sen kommer kvinnors rättigheter, säger Kimberley. Öcalan menar att patriarkatet skapade kapitalismen, och att vi måste avskaffa patriarkatet för att avskaffa kapitalismen. I Västeuropa kan vi prata om feminism och jämställdhet, men här i Rojava praktiserar vi det. Kvinnorna har vetorätt i alla viktiga beslut.

Kimberley själv har alltid kallat sig för feminist, men menar att hon aldrig upplevt jämställdhet innan hon kom till Rojava. Samtalet återvänder hela tiden till denna punkt, och ganska ofta känns det som att sitta i telefon med en hängiven föreläsare. I stället för att vänta på att det ska bli möjligt att införa jämställdhet påpekar Kimberley att det är just genom att behandla varandra lika som en riktig social revolution kan genomföras.

– Det handlar om att bygga relationer mellan människor. I Sverige, till exempel, kan man snacka feminism på ett möte, kanske ta en öl eller ha fest tillsammans, men sen är det slut. I Rojava umgås alla, det är avgörande och det är skillnaden mellan YPG och andra rörelser, säger hon.

Sedan inbördeskriget började har YPG tagit kontroll över hela Rojava, och bildat en egen stat: *Sîstema Federalîya Demokratîka Bakûrê Sûriyê*, demokratiska federala systemet Norra

Syrien. Rojavas självbestämmande har inte fått något officiellt erkännande från den syriska regeringen och president Al-Assad, men det råder fred mellan YPG och den syriska militären.
– Förut omfattade den här rörelsen bara kurderna, men nu är det araber, turkmenier – ja alla möjliga religioner och folkslag finns med i vår revolution.

Från Kimberleys perspektiv handlar striderna i Syrien alltså inte bara om krig, utan om en social revolution i alla aspekter som ska, som hon uttrycker det, ”förändra levnadsförhållanden för människorna på riktigt, inte bara byta ut presidenter eller färgen på flaggorna vid myndighetsbyggnaderna”.

– När vi befriar en stad så ger vi inte folket frihet omedelbart. Först måste staden få institutioner som gör att folket kan få bestämmanderätten över sina egna liv. Det är det vi ska göra när vi tagit över Raqqa.

I skrivande stund deltar Kimberley i belägringen av Raqqa i Syrien, som i dag är Daeshs huvudstad. Strategin är att slå en ring runt staden och därmed skära av den från resten av de Daesh-kontrollerade områdena. Innan Daesh tog makten var Raqqa känt för sin progressivitet vad gäller kvinnors rättigheter – kanske var det därför Daesh började just där. Om Kimberley försöker dölja sin skadeglädje över hur Raqqas slavdrivare och fundamentalister ska tvingas på reträtt, så gör hon ett dåligt jobb.

– Vi vill inte bara ta Raqqa för att det är ett militärt mål, som kanske USA skulle ha gjort, säger hon. Vi gör det för folket som bor där.

Revolutionen följer ett mönster. Varje gång YPJ/YPG går in i en stad upprättar de en sorts folkparlament som de kallar för ”kommunen”.

– Vi säger att vi vill befria folket, men vi ger dem inte frihet direkt. Först måste vi riva ner staten som terroristerna lämnar efter sig och bygga om samhället nedifrån och upp. Vi ger folket frihet, men först efter att vi byggt upp institutioner som gör deras frihet möjlig.

Folkets representanter i kommunen utgör vad YPG kallar för ”folkhus”. Folkhusets representanter samarbetar med folkhus från andra kommuner. Representanterna är valda men kan avsättas av kommunen om befolkningen anser att de inte uppfyller de krav som ställts på dem. Kimberly beskriver först denna struktur i teoretiska termer, men övergår snart till målande exempel från verkligheten som visar på det diametrala motsatsförhållandet mellan YPG:s idé om samhället och den mardrömsvärld av offentliga avrättningar och sexslaveri som IS byggt upp.

– En kommun kan utse vem som ska vara läkare, till exempel. De utser den som de anser är bäst lämpad. Och kvinnorna har vetorätt. Folkhuset har kravet att representeras av både män och kvinnor på alla poster, det finns inte bara en borgmästare exempelvis, utan då måste man utse två stycken: en man och en kvinna. Undantaget från den regeln är Kvinnohuset, där såklart bara kvinnor får vara representanter.

Varje kommun har vetorätt i alla frågor som berör deras medborgare. En kommun kan inte besluta hur många vårdcentraler en annan kommun ska ha eller vem de ska utse till tjänstemän. Men inom varje kommun har även kvinnohusen, alltså alla kvinnor i kommunen, vetorätt i de frågor som berör kvinnor.

– Det gäller inte bara symbolfrågor, eller traditionella kvinnofrågor, som abort eller barnomsorg. Finanspolitik, till exempel, berör ju alla människor, därför har kvinnohuset vetorätt i den frågan också.

Kvinnornas försvarsheter YPJ verkar inom YPG, men fungerar samtidigt som en militär organisation helt oberoende av resten av armén.

– Men resten av armén är beroende av YPJ. Om till exempel armén skulle bestämma att anfälla en stad där terroristerna finns, och YPJ inte vill det, så skulle YPJ kunna lägga sitt veto för att resten av armén ska låta bli. Det är verklig feminism, verklig demokrati.

Kimie understryker hela tiden att det är hur människor behandlar varandra i de befriade områdena som ska lägga grunden för revolutionen. Men att vara del av revolutionen innebär

inte bara att bygga upp samhället utifrån visioner för framtiden, det innebär också att utöva våld och förhålla sig till det våld man utövar. Under de månader Kimmie själv varit del av YPJ:s stridande trupper har hon sett värre saker än de flesta upplever under en hel livstid. När hon ska beskriva en av YPJ:s segrar för mig låter det såhär:

Kimmies kompani hade tagit sig till en liten by i ökenlandet, Husen var av sten med platta tak. Truppförflyttningar över ökenlandet är omständliga och trupperna måste ofta slå läger på vägen. Den här gången hade de bara handeldvapen med sig.

– Vi hade intagit en by så att vi kunde slå läger för natten, men eftersom vi hade ett par kilometer till fronten hade vi låtit civila komma tillbaka till sina hem. De hade sina får med sig.

– Vi brukar övernatta i övergivna hus, ibland över en natt, ibland i en hel vecka. Vi gräver en vallgrav runt husen där vi slår läger och håller vakt. Jag låg och sov när de anföll, vid tre på natten.

Kimmie vaknade plötsligt av kulsprutesmattor som ekade mellan husen. Det var andra YPJ-soldater som gav eld från ett närliggande hus. De YPJ-soldater som höll vakt hade lagt sig på de platta stentaken ovanpå husen varifrån de besköt en grupp Daesh-krigare som smygigt in i byn.

– Vi greppade våra vapen, och rusade ut bakom huset där anfallet kom ifrån. Mina vänner gav eld för att försöka hålla dem borta från oss eftersom vi visste att de använder sig av självmordsbombare och vi bara hade lätta vapen. Vi vet inte vart de kom ifrån, men plötsligt var de mitt i byn.

Daesh närmade sig huset. Kimberley och hennes vänner backade några meter för att inte fångas i en explosion.

– Han är kanske tio meter framför mig, innan han skriker ”alla’h akbar” (arabiska: Gud är stor) och spränger sig själv i luften.

Daesh-krigarens bombbälte hade briserat. Explosionen var stor, men inte så bred. Ingen skadades allvarligt, även om en av Kimberleys vänner fick lite granatsplitter i huvudet. Det gick värre för Daesh-krigaren, och Kimberley ger en grafisk beskrivning:

– Han regnade över oss i småbitar, halva huvudet landade tjugo meter därifrån, knäet och smalbenet föll ner bredvid mig. Det är fascinerande egentligen, hur en människokropp faller isär. Och vidrigt.

Strax därefter kom ytterligare en motståndare springande.

– En vän som låg på taket lyckades pricka honom innan han sprängde sig. Snart efteråt fick vi stöd från stridsflygplan som sprängde huset som resten av terroristerna hade gömt sig i.

Några civila hade skadats i korselden när de försökte valla bort sina får mitt i natten.

– Vår läkare vårdade dem efter eldstriden, säger hon.

Kimberley påpekar att Daesh inte är särskilt duktiga militärt och att deras front är svag.

Deras enda chans är när de gör den här typen av anfall som vi inte förväntar oss, långt bakom fronten, Deras moral är riktigt låg nu. Vi har tagit nästan hela deras territorium, det märks på hur många av deras krigare som ger upp, säger hon.

Själv har hon sett flera exempel på hur terrorister ger upp, hur de kommer ut från sina befästningar och hus med händerna i luften. Kimberley kan inte låta bli att skratta när hon pratar om det. Det roliga är inte helt uppenbart från min sida om skypesamtalet.

– De gråter ögonen ur sig och ber för sina liv. Om de verkligen tror att de ska komma till paradiset om de dör i strid, är det då inte konstigt hur många vi tar till fånga?

Det är en råare sida av Kimberley som framträder. När hon skrattar undrar jag om det är soldaten eller feministen som roas. Hon säger själv att hon inte vill glorifiera kriget, samtidigt som hon är tydlig med att hon ser varje fångad terrorist som en person mindre som bedriver slavhandel med kvinnor, halshugger olikänkande eller spränger sig själv bland andra

människor.

- När vi tagit Raqqa kommer Daesh bara finnas ute i ökenlandet, i småbyarna. Vi kommer ta dem också, vi är inte nöjda förrän alla som lider under Daeshs kontroll är befriade.
- Du kan inte bara skriva om revolutionen som om det vore ett krig, uppmanar hon gång på gång.
- Det är så mycket mer än det, det är framför allt en demokratisk rörelse för folkets bästa. Rojava är det enda stället där feminism fungerar på riktigt.
- Inte bara i teorin, utan i praktiken. *Skriv det*, säger hon.

Några dagar efter intervjun har hon kallats tillbaka till fronten. ”Nästa gång vi hörs har Raqqa fallit”, lovar hon över mejl

Internationalen

Varför röstade iranierna på Rouhani?

Arash Gelichkan

Internationalen 26/5 2017

Samtidigt som Donald Trump besökte Saudiarabien och Israel för att eventuellt skapa ett NATO för Mellanöstern – med udden riktad mot Iran, gick Iran till val.

Fyra år med Rouhanis reformvänliga administration har bekräftat svårigheterna med att förändra systemet inifrån. De framstående politiska fångarna Mousavi och Karroubi sitter fortfarande i husarrest, avrättningarna fortgår och Iran deltar på den syriska diktatorn Assads sida i det blodiga inbördeskriget. Trots det valde frihetstörstande iranier att ge Rouhani ett förstärkt mandat med 57 procent av rösterna mot den konservativa utmanaren Raisis 36 procent. Anledningen är både att Rouhani trots allt lyckats på en del områden och att iranierna vill markera mot det konservativa etablissemang som försökt sabotera reformagendan i varje steg. Den yttersta makten ligger hos den högste ledaren ayatolla Ali Khamenei (se faktaruta *nIrans styre* nedan). Visserligen utser presidenten landets regering, väljer ambassadörer och är ordförande i det viktiga nationella säkerhetsrådet. Men politiken måste ligga i linje med vad Khamenei accepterar (eller tolererar, om man så vill). Däremot har Khamenei i mångt och

mycket behövt acceptera förändringar som han i grunden ogillar – som till exempel öppningen mot omvärlden.

Den gröna revolutionen 2009 då miljoner iranier gick ut på gatorna för att protestera mot påstått valfusk orkestrerat av Khameneis krets finns kvar i färskt minne. Han har lärt sig den svåra vägen att iraniernas längtan till reformer inte kan undertryckas hur mycket som helst.

Ekonomi. De senaste årens sanktioner bidrog till att Irans ekonomi krympte under en lång period. I början av 2016 slöts ett kärntekniskt avtal med omvärlden och många av sanktionerna mot landet hävdes. Det har syntts tydligt i den iranska ekonomin som förra året växte med 4,6 procent (BNP). Oljeproduktionen har ökat dramatiskt och utländska investeringar strömmar in. För Irans välmående och globalt orienterade klasser är detta goda nyheter. Men arbetslösheten fortsätter stiga och levnadsvillkoren för arbetarklassen lär inte se samma lyft om inte tillväxten fördelas rättvist.

Syftet med att nå en förhandlingslösning var att återuppliva den stagnerande ekonomin och dessutom att undvika ett militärt angrepp från USA:s eller Israels sida mot Irans kärnanläggningar. Men om arbetslösheten och ojämlikheten fortsätter öka lär missnöjet också göra det. De konservativas antiamerikanism har dock inga sociala meriter den heller och det folkliga missnöjet med det religiösa förtrycket gör att de har svårt att exploatera den sociala oron. Men politisk apati är en fara för reformisterna i framtida val – lågt valdeltagande tenderar att gynna de konservativa.

Politiska fångar. Mousavi och Karroubi, reformsidans kandidater i valet 2009, sitter i husarrest sedan 2011 då de uppmanade till protester i solidaritet med Egyptens revolution. Redan i valkampanjen 2013 lovade Rouhani att verka för deras frisläppande och även denna gång har ropen efter deras frisläppande hörts i arenorna under valmötena. Formellt är det Khamenei som kontrollerar säkerhetsstyrkorna, domstolarna och har befogenhet att frige fångar. Mousavi och Karroubi har aldrig åtalats för något brott utan deras husarrest sker med hänvisning till nationell säkerhet. Potentiellt är detta ett beslut för Irans högsta nationella säkerhetsråd där Rouhani är ordförande men ett sådant beslut måste ändå godkännas av Khamenei. Rouhanis uppgift kan därför nästan beskrivas som att han måste övertyga Khamenei om att det är det rätta beslutet. Och det kan mycket väl vara så att processen slutligen leder till ett frisläppande. Även i det konservativa lägret finns det röster för ett frisläppande, vissa är säkerligen oroliga för vad ett eventuellt dödsfall i fångenskap för Mousavi eller Karroubi skulle innebära för regimens stabilitet.

Men Rouhanis löften 2013 handlade inte bara om Mousavi och Karroubi utan om alla som gripits på politiska grunder i samband med valet 2009. Det är ett betydligt svårare löfte att arbeta för.

Avrättningarna. Iran tillhör de länder som avrättar flest fångar i världen. Politiska motståndare till regimen och frispråkiga bloggare hör till dessa, men cirka 90 procent av de dödsdömda har begått narkotikabrott. Irans parlament som sedan 2016 domineras av reformister arbetar just nu fram en förändring som innebär att dödsstraff för narkotikabrott bara utdelas i särskilda fall. Det skulle putsa på Irans skamfilade människorättsrykte i omvärlden där landet år efter år toppar dödsstraffstatistiken. En förändring på det området skulle vara en seger för reformlägret, inklusive för presidenten.

Personliga friheter. Redan 2013 kritiserade Rouhani den förhatliga moralpolisen som kontrollerar att befolkningen efterlever landets religiösa lagar, till exempel slöjtvånget för kvinnor. Slöjtvånget utmanas allt öppnare i städerna, särskilt i de välbeställda kvarteren, där slöjan åker längre och längre bak på huvudet. Men då och då gör myndigheterna råder riktade mot slarvigt gömda hårstrån och annan ”omoral”. Någon större förändring har Rouhanis administration inte kunnat genomföra - säkerhetsstyrkorna kontrolleras ju av Khamenei. Men den senaste tiden har Rouhani skruvat upp retoriken mot moralpolisen och framförallt den

mäktiga militären, det så kallade revolutionsgardet. Frågan är om en Rouhani med kärnavtalet och ett brett folkligt stöd i ryggen kan gå vidare och göra något åt människorättssituationen i allmänhetens vardag. Ett friare klimat i Iran skulle stärka administrationens stöd bland allmänheten ytterligare. Misslyckas Rouhani med det lär besvikelsen sätta in.

De här punkterna är löften som fastslogs redan 2013 och fortsätter att vara Rouhanis uttalade program. Framstegen med kärnteknikavtalet och uppfattningen att Rouhanis administration arbetar med frågorna trots hårt motstånd från Khameneis läger, gjorde sammantaget att iranierna gav honom ytterligare en chans. Framförallt vet de att en seger för de konservativa skulle innebära ett bakslag och en än farligare sammansvetsad regim. Det är förklaringen till att iranierna, trots missnöje med landets fortsatta problem, valde att återigen gå och rösta för förändring.

Irans styre

Högste ledaren. Ayatolla Ali Khamenei, 77. Han bestämmer den allmänna riktlinjen för landets politik, han utser medlemmar i det mäktiga väktarrådet och han har direkt eller indirekt det sista ordet i nästan alla områden. Att Khamenei dessutom kontrollerar de statliga medierna, de otaliga säkerhetsstyrkorna, domstolarna och andra viktiga institutioner ger hans vilja en enorm tyngd.

Presidenten. Hassan Rouhani, 68. Utser regering, ambassadörer och är ordförande i nationella säkerhetsrådet. Regeringens budget måste passera parlamentet och godkännas av väktarrådet innan den träder i kraft.

Proletären

Natos bombkrig gjorde Libyen till ett vilda västern på 2000-talet

Patrik Paulov

Proletären 24/5 2017

. – I Libyen finns tre regeringar och tusen olika väpnade grupper, säger Asma Khalifa.

Asma Khalifa var en många libyer som gick ut på gatorna i februari 2011 och demonstrerade

för demokratiska reformer och mänskliga rättigheter. Men i bakgrunden fanns aktörer med andra intressen. Sex år efter Natos bombkrig vittnar Asma Khalifa om ett Libyen i totalt kaos.

Asma Khalifa är född och uppvuxen i den libyska huvudstaden Tripoli. Hon var på plats i Libyen under protesterna och Natokriget 2011. Tre år senare började Asma Khalifa studera i Turkiet, och nyligen flyttade hon till Sverige. Men hon reser ofta tillbaka till hemlandet och arbetar med olika lokala projekt för att stödja jämställdhet och fred. Det är tufft i den rådande situationen.

– Jag var i Libyen senast för ett par månader sedan. Det är som vilda västern fast på 2000-talet. Ett komplett kaos. Där finns tre regeringar, 1000 olika väpnade grupper, och så har vi IS och al-Qaida. Det finns ingen säkerhetsstyrka eller polis som skyddar civila.

Så ser det alltså ut i Libyen 2017, sex år efter Sveriges riksdag beslutade att vårt land skulle sluta upp i Natos anfall.

Men hur var det i Libyen innan kriget? Och vad var det egentligen som hände våren 2011?

Asma Khalifa behöver inte säga många ord för att det ska framgå att hon inte är någon anhängare av Muammar Gaddafi, den överste som ledde Libyen från ”den gröna revolutionen” 1969 fram till 2011.

När jag berättar att jag själv besökte Libyen i mitten av 1990-talet förklarar hon att det var de värsta åren. Då var landet utsatt för internationella sanktioner, och det libyska styret slog ner hårt på all politisk opposition. Några år senare lättade förtrycket och livet blev bättre.

– Under 1980-talet nationaliserades det mesta och allt i samhället fungerade. Det negativa var att alla invånare var beroende av staten. De flesta fick sin lön av staten, och det oavsett om de arbetade eller inte. Utbildningen var gratis men bestod i mycket av propaganda. Sjukvården var gratis men korrupt, berättar Asma Khalifa.

– Många människor i Libyen levde med känslan att det inte var deras utan Gaddafis land, där hans impulsiva beslut kunde förändra allt över en natt.

• Men det måste väl också ha funnits många libyer som stod bakom Gaddafi och den gröna rörelsen?

– Självklart var det så, och de finns kvar även idag. Jag har vänner i Libyen som älskar Gaddafi och önskar honom tillbaka.

Vid årsskiftet 2010-2011 inleddes det som går under namnet arabiska våren. Först ut var Tunisien som följdes av Egypten. Det var tydligt att det i dessa länder fanns ett uppdämt folkligt missnöje som fick utlopp i stora demonstrationer. Nyheterna från de nordafrikanska grannländerna följdes av många libyer.

– När Tuniens Ben Ali flydde landet och Egyptens Hosni Mubarak avgick, det glömmar jag aldrig. Vi var så exalterade och kände oss orädda. Det var så många i Libyen som ville ha en förändring. Då trodde jag att det var för att få det bättre. Nu vet jag att det fanns många olika intressen bakom viljan till förändring.

Asma Khalifa blev i februari 2011 kontaktad av en vän bosatt i Benghazi i östra Libyen, där protesterna startade. Vännen föreslog att de skulle samordna demonstrationerna. Den 15 februari gick kvinnor ut med porträtt av söner som dödats i en massaker 1996.

Men protesterna var inte bara fredliga. Asma Khalifa förklarar att det tidigt kom rapporter om våld och om attacker mot polisstationer. Vilket resulterade i ett våldsamt svar från säkerhetsstyrkorna.

Utvecklingen gick i ett rasande tempo under dessa veckor. Plötsligt talade omvärlden om nödvändigheten av att bomba Libyen för att skydda dess befolkning.

– Då ville jag att de skulle skydda oss från Gaddafi, jag ville inte att människor skulle dö.

Men senare, när jag hunnit tänka efter, insåg jag hur snabbt allt bestämdes, säger Asma Khalifa.

– Frankrike hade redan invaderat Libyen när FN-resolutionen togs 17 mars 2011. Resolutionen sa inte att Libyen skulle bombas, så när Nato och övriga länder gjorde det bröt de mot flera internationella lagar. Det fanns inget utrymme för diplomati. Afrikanska unionens delegat som skickats till Tripoli för att förhandla släpptes inte ens in i landet.

• **Varför tror du att Nato med stöd av Sverige och Gulfstaterna beslutade sig börja bomba Libyen?**

– De ville ha bort Gaddafi, och med protesterna gav vi dem en möjlighet. Det blev så mycket enklare när de kunde spela hjältar och säga att de försvarade mänskliga rättigheter och demokrati, istället för att bara döda honom.

• **På vilket sätt stod Gaddafis styre i motsättning till USA:s och övriga Nato-länders intressen?**

– De hade velat ha bort honom länge. 1986, när Ronald Reagan var president i USA, bombades Gaddafis bostad. Från 1999 och framåt stärkte Gaddafi sitt inflytande över Afrika genom Afrikanska unionen. Senare föreslog han att Afrika skulle ha en gemensam valuta och göra sig oberoende. Det accepterade inte väst.

När svenska medier rapporterade om Libyen våren 2011 beskrevs de upproriska rebellerna som hjältar i kampen för demokratiska och mänskliga rättigheter. Även många vänsterröster hyllade den libyska revolutionen. En beskrivning som Asma Khalifa totalt avfärdar.

– Det finns de som fortfarande talar om den ”libyska revolutionen”. Jag kan inte förstå det.

Själv var hon under denna turbulenta tid aktiv i en människorättskommitté. Asma Khalifa är öppen med att antalet libyer inne i landet som kämpade för demokratiska reformer och ökad respekt för mänskliga rättigheter var få. De som tog ledningen och trädde fram i media i Nato-länderna var framförallt den libyska diasporan i Europa och USA.

– De som lämnat landet under 1980- och 1990-talet var mycket mer konservativa än de libyer som var kvar. Det var få unga aktivister i Libyen som gick med i de väpnade grupperna. Då visste vi inte vilka det var som stred, även om vi såg de skäggiga männen, säger Asma Khalifa.

• **Vad var det för krafter som tagit till vapen?**

– Det var olika islamistiska grupper och al-Qaida, det förstod vi senare. De tyckte väl att Gaddafi var för sekulär och önskade ett mer islamistiskt Libyen. Men varje fraktion hade sina intressen.

Till det kan läggas intressekonflikter mellan olika utländska aktörer och mellan olika klaner och regioner i Libyen. Asma Khalifa poängterar att det enda upprorsstyrkorna var enade om var att de ville störta Gaddafi. Och för att nå det målet välkomnades Natos militära anfall.

I sina tv-sändningar sade rebellerna att den libyska befolkningen inte behövde vara rädda för bomberna. De påstods bygga på ny teknik som alltid träffade sina mål.

– Oppositionen sa att det var bra att bli bombad. Och när Gaddafi i tv visade att Nato dödat familjer sa oppositionen åt oss att inte tro på det, att det var Gaddafi själv som dödat dem, säger Asma Khalifa.

– Men det är klart att Nato dödade civila och förstörde infrastruktur. De bombade ju mål i civila bostadsområden. Men det var så mycket propagandalögner från alla sidor under denna tid.

Enligt Natos dåvarande generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen var Libyeninsatsen ”en av de mest framgångsrika i Natos historia”. Sex år senare råder, enligt Asma Khalifa, totalt kaos. Det finns ingen säkerhet, pengar saknas, det är ofta elavbrott, det har blivit dyrt att leva i

landet och det finns tiotusentals internflyktingar.

• **Hur är situationen för kvinnorna i detta våldsamma kaos?**

– För tre år sedan avrättades flera kvinnliga aktivister. Sedan dess sker arbetet underjordiskt. Men det är svårt. Det är många vägspärrar längs vägarna. Rörelsefriheten är väldigt begränsad för kvinnor. När familjerna hör om våldtäkter och övergrepp hålls kvinnorna kvar i hemmet. Flickorna får inte gå i skolan. Och flertalet internflyktingar är kvinnor och barn, säger Asma Khalifa.

– Problemen är så stora att man inte vet var man ska börja. Men det finns enskilda projekt som leds av kvinnor och som ger hopp. Vi ser det ofta i krig, att människor vill leva, inte bara överleva.

Fakta och bakgrund

Landfakta

- Libyen är en före detta italiensk koloni.
- Har uppskattningsvis 6,3 miljoner invånare, merparten bosatta längs Medelhavskusten där både huvudstaden Tripoli och Benghazi ligger.
- Större delen av landet är glest befolkad öken.

Sjunkande oljeproduktion

- Libyen har Afrikas största oljetillgångar och oljeexporten dominerar ekonomin.
- Efter Natokriget 2011 har produktionen sjunkit kraftigt och de olika regeringarna och väpnade grupperna slåss om kontrollen över oljan.

Den gröna revolutionen

- Det moderna Libyen präglas av Muammar Gaddafis ”gröna revolution” 1969.
- Förtryck av oppositionella och skiftande allianser – ibland med progressiva krafter, ibland med imperialistiska länder – var en sida av styret.
- En annan var att oljan användes till att ge medborgarna Afrikas högsta levnadsstandard.

Angreppskriget 2011

- I mars 2011 inledde Nato kriget mot Libyen i samarbete med Golfstaterna och Sverige. Insatsen påstods syfta till att rädda folket från massakrer och förtryck.
- I september 2011 lynchades Muammar Gaddafi av väststödda rebeller.

Tre regeringar

- Idag finns tre regeringar, men dessa saknar kontroll över merparten av landets territorium.
- I Tripoli har både den FN-stödda och den islamistiska regeringen sin bas. I Tobruk i öster finns den tredje regeringen som stöd av den anti-islamistiska generalen Khalifa Haftar.

Sjöstedt (V) försvarar krigsbeslut

- Beslutet att skicka svenska Jasplan till Natokriget stöddes av partier i den dåvarande borgerliga regeringen, men också av S, MP och V.
- 2014, tre år efter krigsinsatsen, sade V-ledaren Jonas Sjöstedt i Sveriges radio att han fortsatt tycker att det var ett bra beslut att delta i Natokriget, utifrån vad man då visste.

Ett problem som Asma Khalifa lyfter fram är att det tidigare systemet passiviserat befolkningen. Oljeinkomsterna gav medborgarna i landet ett tryggt liv. De som arbetade och såg till att Libyen fungerade fram till 2011 var de miljontals gästarbetarna, och de är inte längre kvar.

– Jag förstår inte hur 45 stater kunde bomba Libyen och förstöra allt utan att inse vad som skulle hända sedan, säger Asma Khalifa.

I dagsläget finns få internationella hjälporganisationer i Libyen. Däremot är det många stater

som backar upp de olika väpnade fraktioner som kämpar om kontrollen över landet och dess oljerikedomar.

Asma Khalifa nämner Saudiarabien, Qatar, Förenade Arabemiraten och Turkiet. Men också USA, Frankrike och Italien deltar i maktspillet och bombar åter på libysk mark. Denna gång motiveras det med bekämpning av terrorgruppen IS, som utnyttjat kaoset till att etablera sig i landet.

• **Finns det någon väg framåt för Libyen?**

– Jag tror att det första som måste göras är att samla in vapnen och skapa ordning i röran av väpnade grupper. Men det är en lång process att reda ut vilka som kan ingå i säkerhetsstyrkorna och vilka som måste ge upp sina vapen.

– Vi behöver hjälp. FN har erfarenheten och mekanismerna för det. Men ibland gör FN det så dåligt att jag inte vet om vi vill ha den hjälpen. Jag tror att kampen om kontrollen över Libyens resurser kommer att fortsätta i flera år till.

Asma Khalifa är på besök i Göteborg. Hon är inbjuden för att tala om Natos krig mot Libyen. Det militära angreppet 2011, som Sverige deltog i med Jas-plan, är utgångspunkten när Proletären får chansen att intervjua henne.

– Västvärlden sa att Gaddafi var dålig och måste bort. Och visst var han lite galen och ganska brutal. Men han invaderade inte andra länder och bombade inte sönder hela städer, som George W Bush eller Tony Blair, säger Asma Khalifa och fortsätter:

– Ingen talar om att det i väst finns många krigsförbrytare som är politiker. Det är bara afrikanska, asiatiska eller sydamerikanska ledare som framställs som brutala mördare.

Revolution

Hur ”vann” Erdogan folkomröstningen?

Hamid Alizadeh

Revolution 9/5 2017

Enligt de officiella resultaten röstade 51,3 procent av 48 miljoner väljare för att acceptera den nya konstitutionen som ger presidenten omfattande och mer eller mindre oinskränkta befogenheter. Valdeltagandet var mycket högt, den officiella siffran var 84 procent, och stämningen i hela landet var extremt polariserad.

Det som stod på spel var inte bara en förändring av styrelseskicket, utan en omröstning om president Erdogan och själva AKP-regimen. Det avslöjar ett samhälle som är indelat i två diametralt motsatta läger. I sitt segertal gick Erdogan omedelbart på offensiven och sa: "Vi har mycket att göra, vi är på gång men det är dags att byta växel och köra fortare... Vi genomför den viktigaste reformen i vår nations historia." Senare på kvällen krävde han dödsstraffets återinförande. Undantagstillståndet förlängdes också omedelbart.

Men även om folkomröstningen iscensattes för att ge intrycket av en stark regim med gediget stöd – en demokratisk omröstning för diktatur som vissa kallade det – avslöjade den raka motsatsen.

En demokratisk omröstning?

Det fanns inget demokratiskt med omröstningen. Hela den föregående perioden hade staten och mediernas varit fullständigt mobiliserade för att säkra ja-sidans vinst. Både privata och statliga medier fokuserade nästan uteslutande på att främja ja-kampanjen, och gav litet eller inget utrymme till nej-kampanjen. Kampanjen nådde befängda nivåer, och gav upphov till ett slags självpåtaget förbud mot ordet "nej" i media, vilket ledde till att annonser mot rökning återkallades och att en film som heter "nej" inte fick sändas!

President Erdogan likställde hotfullt en nej-röst med att "ta parti för kuppmakarna". Alla kan förstå vad detta hot betyder. Mer än 120 000 människor har blivit avskedade från sina jobb och 40 000 arresterade efter att ha anklagats för att medverka i det misslyckade kuppförsoket i juli 2016. Tusentals rådgivare, parlamentsledamöter, tjänstemän och partiorganisatörer från det kurdiskt baserade vänsterpartiet HDP, som kampanjade för ett nej, har arresterats på uppdyktade anklagelser.

För att inte tala om belägringen och det öppna kriget mot hela landets sydöstra del, som har lett till ett fullständigt tillintetgörande av dussintals byar och grannskap, lämnat tusentals döda och tiotusentals utan hem. Under folkomröstningskampanjen kopplades denna skrämelse- och terrortaktik helt samman med HDP-kampanjen och utgångsförbud i städer och byar där partiet hade planerat evenemang. Bara under förra veckan påtvingades 14 byar i Lice, Kocaköy och Hazrodistrikten i Diyarbakir utgångsförbud. Atmosfären av skrämelse och terror förstärktes på omröstningsdagen, då hundratusentals poliser och militärer placerades på gatorna för att "upprätthålla säkerheten".

Slutligen upphävde högsta turkiska valmyndigheten (YSK) i en oöverträffad handling kravet på att kuverten och valsedlarna skulle förseglas före röstningens början. Detta är inte bara olagligt, utan förmodligen var det del av en plan att rigga omröstningen. Förra gången ett sådant steg togs var 2004. Då var antalet oförseglade valsedlar 145. Den här gången låg siffran på ungefär 2–2,25 miljoner (!).

Tillsammans med detta har det kommit en ström videor som visar direkt valfusk i hela landet. Valobservatörerna från Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) rapporterade också att tillgången till flera vallokaler nekades eller begränsades. Samtidigt verkade den statligt kontrollerade nyhetsbyrån Anadolu rapportera en del resultat innan den officiella valnämnden ens hade räknat dem. Särskilt i de kurdiska landsbygdsområdena fanns det många fall av rapporterade resultat som var högst tveksamma och osannolika.

I Bitlis till exempel vann ja-sidan med 59,35 procent av rösterna, men detta är en kraftig svängning från de 45,7 procent som AKP/MHP fick i parlamentsvalet i november och ännu högre än de 52 procent Erdogan fick i presidentvalet 2014 när han var på toppen av sin popularitet bland den kurdiska befolkningen. Med tanke på det våldsamma förtryck han utfört mot kurderna sedan dess verkar resultaten i år enastående. På liknande sätt fick ja-sidan i närliggande Van 42,7 procent av gårdagens röster, mycket högre än de 20 procent de två partierna fick i det allmänna valet i juni 2015 och de cirka 30 procent de fick i november 2015. Siffrorna verkar minst sagt suspekta, och de stärker tillförlitligheten i de många

anklagelser om valfusk som rapporterats från dessa områden.

Oppositionspartierna, CHP och HDP, har vägrat att acceptera resultatet och begärt att de oförseglade valsedlarna inte ska räknas. HDP:s engelska Twitter-konto hävdar att partiet uppskattar att 3-4 procent av omröstningen manipulerats. Grupper av människor gick också ut på gatorna runt om i landet för att protestera mot omröstningen. Dessa protester fortsatte dagen efter i större skala, eftersom medvetenheten om oegentligheternas omfattning blev mer uppenbar. Det är tydligt att Erdogan med all sannolikhet hade förlorat omröstningen, om det varit ett "jämnt" spelfält.

Minskande stöd

Mest överraskande är det låga antalet röster för ett ja till den nya konstitutionen, trots allt valfusk, terror, skrämsel och röstmanipulering. Omröstningens slutliga sammanställning kommer i skrivande stund [den 17 april] inte vara klar förrän om ytterligare 10–11 dagar, men intrycket som framkommer avslöjar en allvarlig nedgång i regimens stöd.

I jämförelse med parlamentsvalet i november 2015 när AKP och MHP (de två partierna bakom ja-kampanjen) sammanlagt fick 61,4 procent, minskade ja-sidan igår med 10 procent eller med cirka 4,2 miljoner röster.

I de kurdiska områdena, där staten försökte sitt bästa och förmodligen i viss mån lyckades med att hålla väljarna hemma, vann nej-sidan i 9 av 10 provinser som har fått sina kurdvänliga guvernörer borttagna och ersatta med centralt utsedda förvaltare.

Viktigast är att nästan alla större städer har röstat mot Erdogan. I Istanbul – där Erdogans politiska karriär tog fart efter att han blev borgmästare – vann nej-sidan med 51,4 procent trots att ja-sidans partier fick 57,3 procent av rösterna i det föregående valet. Faktum är att ja-sidan fick färre röster än AKP fick i det förra valet. Samma process kan ses i Ankara där AKP/MHP fick 63 procent av rösterna 2015, men där nej-sidan nu vann med 51,15 procent. Också i Izmir, CHP:s högborg, minskade AKP/MHP-alliansen kraftigt då deras sammanlagda stöd gick från 42,4 procent 2015 till 31,2 procent nu.

Nej-sidan vann på samma sätt alla de viktigaste stadsområdena Diyarbakir, Adana och Antalya. I Antalya fick ja-sidan 18,8 procentenheter mindre än resultatet 2015, och nej-sidan

fick en svepande seger med 59 procent.

Förutom de mycket märkliga siffrorna från sydöst, där det förekommit anklagelser om valfusk, ökade ja-sidan i stor utsträckning på landsbygden. Det är inte en slump att den största andelen ja-röster kom från lantliga områden som Bayburt, Rize, Aksaray, Gumushane och Erzurum.

Framförallt minskade stödet i AKP:s huvudfästen bland de nya industristäderna som kallats för den "anatoliska tigern". AKP är den anatoliska kapitalistklassens parti. Men dess framgång i valen har i stor utsträckning knutits till den unga arbetarklassen i de områden där genomsnittliga inkomster, tillsammans med den lokala allmänna tillväxten, har ökat 4-5-6 gånger, sedan partiet kom till makten. Men den stagnerande ekonomin kommer att öka klassmotsättningarna i dessa områden och bryta kvarlevorna av de paternalistiska relationer som har haft stor inverkan på det ekonomiska och politiska livet. Denna folkomröstning kanske just har gett oss en första glimt av splittring mellan klasserna i AKP:s högborg.

Självklart lyckades Erdogan vinna i de anatoliska tiger-regionerna, men han såg också för första gången betydande nedgång i sitt stöd. I Gaziantep, den turkiska jihadismens hjärta och ett brohuvud i Turkiets ingripande i Syrien, fick ja-sidan 62,5 procent, 8,8 procentenheter mindre än de två partierna vann 2015. I Gazianteps stadsområden fick ja-sidan cirka 61 procent av rösterna medan det var landsbygden som garanterade det totala genomsnittet.

I Konya fick ja-sidan 7,88 procent mindre än vad AKP ensamt inhämtade 2015 (74,5 procent). Här fick ja-sidan 13 procent mindre än de två ja-partierna vann 2015. Denna röst bars återigen upp av stadsdistrikten Konya, Meram, Karatay och Selcuklu, som alla röstade ja, men i lägre grad än vad AKP ens fick ensamt 2015.

I Kayseri tappade ja-sidan 16,2 procent jämfört med 2015. I Denizli, en viktig anatolisk tiger, som började sin ekonomiska tillväxt före de andra och därmed har en mer mogen arbetarklass, vann nej-sidan och strök cirka 15 procentenheter från ja-partiernas resultat 2015. Så länge som ekonomin växte och det inte fanns något riktigt politiskt alternativ, tog arbetarklassen i Anatolien ställning bakom AKP. Men då banden till bylivet kommer längre och längre ifrån arbetarnas minne, blir de verkliga klassmotsättningarna mellan arbetarna och kapitalisterna allt mer uppenbara. Det är bara naturligt att denna klassdifferentiering också kommer att återspegla sig på det politiska området. När den ekonomiska krisen i Turkiet fördjupas kommer denna process att bli starkare och en våldsam klasskamp kommer att uppstå i Anatolien. Denna folkomröstning visar den första fasen av denna process.

Den pågående minskningen av stödet för ja-partierna är synlig över hela landet. Det är svårt att se exakt varifrån detta stöd har tagits, men det är troligtvis en nedgång för båda partierna. Även om vi antar att resultatet endast återspeglar en minskning av MHP:s stöd, skulle det fortfarande vara en varningsskylt för Erdogan som har lutat sig mot höger-nationalistiskt stöd för att stabilisera sitt styre under de senaste två åren. I vilket fall hade det behövts mer valfusk för att kamma hem Erdogans seger om inte MHP hade stöttat folkomröstningen.

Brist på ett alternativ

Det var tydligt att Erdogan inte skulle sky några medel för att förverkliga sin dröm om att göra sig själv till en modern sultan. Förutom direkt riggning var hans huvudtaktik å ena sidan att falla tillbaka på arvet från den blomstrande ekonomin under sitt styre och å andra sidan nationalistisk anti-kurdisk hysteri och terror. Han lovade stabilitet i motsats till hotet om instabilitet. Det är tydligt att detta har påverkat ett visst lager av befolkningen, främst i landsbygden över hela landet. Men denna påverkan var försumbar.

Den främsta anledningen till att Erdogan inte besegrades var att det inte fanns någon trovärdig oppositionskampanj. HDP hämmades massivt av den extrema anti-kurdiska stämningen som piskats upp av inbördeskriget, liksom massiv repression mot partiet som effektivt förlamade

hela organisationen. Samtidigt har partiet inte lyckats bryta sig ur sin politiska isolering och motverka de dagliga attacker i media som framställer det som en helt och hållet kurdisk terrororganisation.

Den kurdiska frågan har nu blivit helt knuten till Erdogans öde. Hade det inte varit för inbördeskriget mot kurderna och de resulterande splittringarna inom arbetarklassen längs nationella linjer, kunde han inte ha stannat kvar vid makten. Tyvärr spelar huvudoppositionspartiet, CHP, bara Erdogan i händerna genom att anta samma retorik och stödja en rad anti-kurdiska lagar. I deras protester mot omröstningen nämndes i själva verket inte ett ord om kriget mot kurderna, som utgör en femtedel av befolkningen, eller det brutala nedslaget mot HDP, det fjärde största partiet i parlamentet.

Mer än någonting har det befintliga CHP-ledarskapet utmärkt sig för sin oförmåga. Medan Erdogan mobiliserade hela statsapparaten i folkomröstningen, försökte CHP-ledarna göra sitt bästa för att behålla sin statsmannamässiga status. Ilska över CHP-ledaren Kemal Kılıçdaroglu har stigit bland CHP-anhängare som ser att hans handlingar som en "lojal opposition" för att legitimera Erdogan-regimen går emot CHP:s kemalistiska rötter. CHP-ledarna är mycket mer rädda för att uppvigla en okontrollerbar massrörelse på gatorna än de är för utsikterna om ett erdoganskt neo-sultanat. Inte ens Erdogan tar CHP:s motstånd på allvar. På Kılıçdaroglus uppmaning att förklara omröstningen ogiltig, svarade han kallt: "De borde inte försöka, det kommer att vara förgäves. Det är för sent nu."

En diktatur?

Erdogan skapade offentligt förväntningar om att få upp till 60 procents stöd i folkomröstningen, men det är nu klart att han knappt skrapade ihop över 50 procent. Detta är inte ett tecken på en stark, livskraftig regim. Tvärtom speglar det en försvagad regim som slår vilt omkring sig för att överleva. Vad CHP-ledarskapet och den traditionella kemalistiska storborgerligheten fruktar mer än något annat är inte Erdogans kolossala makt, utan att han genom att röra sig bort ifrån den formella borgerliga demokratin också tillintetgör den turkiska kapitalismens "säkerhetsventiler". Ju mer bonapartistiskt hans styre blir, desto mindre chans finns att säkerställa en "ordnad" – icke-revolutionär – övergång när hans stöd har blivit för lågt för att upprätthålla regimen.

Erdogan kom inledningsvis till makten genom en våg av folkligt stöd och anti-etablissemangsstämningar i Turkiet mot armén liksom alla etablissemangspartier. Hans popularitet upprätthölls av den längsta ekonomiska uppgången i Turkiets historia. Men sedan 2013, när protesterna i Gezi-parken utbröt samtidigt som den ekonomiska tillväxten började mattas av, och sedan Turkiet började intervensera i det syriska inbördeskriget, har han gradvis förlorat stöd. Trots att denna folkomröstning verkar vara en seger för hans regim, avslöjar den bara processens fortsättning.

Erdogan har bara undvikit de många kriserna genom att skapa nya. Kriget i Syrien, kriget mot kurderna och de enorma bubblorna på kredit- och fastighetsmarknaderna är alla problem som inte kommer att försvinna. Även om han har tagit sig an den kurdiska rörelsen och olika fraktioner inom staten och den härskande klassen, har han inte tagit sig an den turkiska arbetarklassen, som har växt massivt under de senaste 20 åren och som inte har upplevt en betydande förlust sedan 1980. För att etablera en stadig diktatur skulle Erdogan först tvingas krossa denna klass, men alla försök att göra så skulle sluta med hans undergång. Under tiden, givet bristen på ett politiskt alternativt, kommer regimen fortsätta längs samma väg och bli svagare med varje kris.

Detta är en kortad version av en artikel publicerad 2017-04-17.

Original: [How did Erdogan 'win' the referendum?](#)